

Claus Nillers tale til studenterne ved translokationen 2022:

At spille på livets instrument

Når man taler om studenterårgang 2022, er det umuligt ikke at sige corona, nedlukning og virtuel undervisning.

For jeres gymnasieforløb blev præget af corona.

Jeg har prøvet at tælle op: I har haft 115 skoledage, hvor I har været hjemsendt til virtuel undervisning.

Derfor var det også med et smil på læben, at jeg iagttog jeres countdown og sidste skoledag. Traditionen tro glædede I jer over, at det nu endelig var jeres sidste skoledag.

Men hånden på hjertet: Jeg tør godt påstå, at I er den studenterårgang fra RKS, der har været færrest dage på skolen i hele skolens tusindårige historie – inkl. pesten i 1300-tallet og den spanske syge i 1918.

Og selvom I i jeres countdown gav udtryk for, hvor fantastisk det var endelig at have overstået gymnasieforløbet, så husker jeg for altid jeres smil i april 2021, da I vendte tilbage i skole igen efter den lange nedlukning på 55 dage i 2.g.

Vi kæmpede hver eneste dag for at holde skolen åben, for vi ville sikre jer flest mulige dage med fysisk tilstedeværelse.

Heldigvis kom I tilbage til en skole med fester, med morgensamlinger, med fredagscafé, med Råhygge, med filmfestival, med forårskoncert, med musical osv.

Og måske allervigtigst for jer: Galla og studierejser.

Ikke i fuld skala, men det var der - det sociale liv på RKS, som er så vigtigt for os.

3.g var også et år, hvor meget af det sociale liv skulle genlæres.

Vi så, hvor hurtigt I kom op på hesten igen og forventede nok en hurtig tilbagevenden til det normale. Men vi lærte hurtigt, at mange erfaringer var gået tabt. I havde jo aldrig oplevet en fysisk countdown, en fysisk forårskoncert og flere andre traditioner.

Det betød, at meget skulle læres forfra. Ja, nogle skulle helt banalt genlære det at gå i skole.

Det betød fx, at jeg i august 2021 inden introfesten gik rundt til samtlige 53 klasser for at sikre, at alle 1450 elever kendte rammerne, når vi holder elevfester på Katten.

Samlet tog det mig mere end 12 timer. Men det var det hele værd, for der kom en rigtig god introfest ud af det.

Tak til mange

Når vi taler om de sociale aktiviteter, er der særlig grund til at hæfte sig lidt ved de sidste par års musical.

Som I ved, endte det i 2021 desværre med, at vi blev nødt til at aflyse en fix og færdig musical, *Aladdin*, og samme skæbne var tæt på at ramme musicalen *Ønskeøen* i 2022.

Det lykkedes heldigvis, og alle I, der deltog, skal have en kæmpe tak for jeres udholdenhed. Det var sejt gået. Særlig skal jeg sige tak til instruktør Cecilia fra 3.f, som sammen med mange af jer gjorde en kæmpe indsats. Jeg er så glad og taknemmelig for, at det lykkedes til sidst.

I samme åndedrag må jeg også nævne Benedicte fra 3.i, som – sammen med Magdalena fra 3.i - har været drivkræfter i genskabelsen af vores Råhygge-arrangementer. Benedicte spillede i øvrigt en meget aktiv rolle som bandleder på musicalen sammen med Bastian, ligeledes 3.i.

Mange andre elever fra 3.i bidrog i øvrigt til musicalen, Lasse for teknik, Caroline og Sofie som korledere og Louise som leder af scenografien sammen med Bianka fra 3.w. Tak til jer.

Og tak til Emil og Emilie fra 3.z, der tog et stort ansvar for afviklingen af HROAR-festerne.

Og til Carla 3.f og Mads 3.m, der har stået i spidsen for skolebladet RåKoSt og sikrede, at det udkom igen i fysisk form.

Miklos 3.p var formand for Morgensamlingsudvalget i både 2. og 3.g, og Gustav fra samme klasse gjorde en stor indsats for den tekniske afvikling af vores musical. Og både Miklos og Gustav har udført et stort stykke arbejde i forbindelse med afvikling af sociale arrangementer på skolen.

Julie fra 3.z var formand for Miljøudvalget, der var initiativtager til vores flotte plantevæg i centralgarderoben.

I øvrigt sammen med Sara Ørsted fra 3.p, som også var en fremragende vært ved vores virtuelle Åbent Hus-arrangementer i 2021 og 2022.

Og lad os ikke glemme, at den her skole også har mange ekstraordinære talenter på det faglige område. Så mange, at det vil være en helt umulig opgave at nævne dem alle, for mere end 25% af skolens elever deltager i talentaktiviteter. Det er altså mere end 350 elever hvert eneste skoleår.

En enkelt må jeg dog nævne nemlig Konrad Basse Fisker fra 3.z, der vandt de landsdækkende talentkonkurrence *Årets Forskerspire 2022* og *Unge Forskere 2022*.

Det var en helt enestående og fantastisk kraftpræstation af denne i øvrigt gennemført sympatiske unge mand.

Det er vigtigt for mig at understrege, at vi har været glade for alle vores elever, og I har alle bidraget til at gøre RKS til den fantastiske skole, den nu engang er, i de tre år, I har gået her.

Corona

Roskilde Katedralskole var blandt de første, der oplevede coronasmitte blandt vores elever i 2020.

Det kan være lidt underligt at tænke på i dag, men de første smittetilfælde i pinsen 2020 førte til en sand mediestorm mod skolen, og jeg tilbragte pinsen med at tale med journalister om de fem smittetilfælde, der var konstateret blandt skolens elever.

Vi kan smile af det nu. Det virker så længe siden, men medierne gik jo amok, og hånden på hjertet, så vidste vi jo ikke, hvad der lå foran os.

Sådan var det også i august 2020, da vi som det første gymnasium i Danmark bad jer om at bære mundbind uden for undervisningslokalerne. Som ved alt andet, vi gjorde i den periode, så var det et led i den daglige kamp for at holde Katedralskolen åben.

Det lykkedes over al forventning, og jeg er i bakspejlet megastolt af jeres og alle medarbejdernes positive indstilling. I var super omstillingsparate og forstående, hver gang jeg måtte sende endnu en trist Lectio-besked ud om mere nedlukning.

Og i de perioder, hvor vi var tvungne til at lukke ned, tog lærerne over med kvalificeret virtuel undervisning på et niveau, jeg vil påstå, man ikke så andre steder i verden.

Den sidste skriftlige aflevering i 3.g EN/A2 her i maj 2022 var en tale til kammeraterne med titlen "Dear Class of 2022".

Her skrev Emilie fra 3.y:

"I want to say thank you to the school leadership team and the teachers for providing a fantastic framework for three important years of our youth. You were able to adapt to the changes fast and change the lessons from physical attendance to online sessions, where you also had to take care of your own children while teaching a bunch of teenagers not always willing to turn the camera on".

Lad mig gøre det til mine ord som en tak til alle medarbejdere og øvrig ledelse her på RKS i forhold til den måde, corona blev tacklet på.

Lad os nu håbe, at alt det er overstået – i hvert fald for en tid.

Dannelsesopgaven

Gymnasiet skal som bekendt løse to opgaver: Vi skal dels sikre, at I bliver så fagligt dygtige som overhovedet muligt, og vi skal dels sikre, at I bliver dannet.

Begge opgaver blev udfordret af corona. Måske i virkeligheden mest dannelsesopgaven, fordi den hænger så tæt sammen med det sociale samvær og de sociale kompetencer.

Men så er det glædeligt, at vi har dygtige elever, der støtter os i løsningen af denne opgave. Som f.eks. Miklos fra 3.p, der på den sidste Morgensamling den 3. maj holdt en helt eminent tale om netop dannelse. En tale, der både var velforberedt og samtidig kom lige fra hjertet. Det var stærkt.

Miklos' oplæg var primært rettet mod eleverne i 1.g og 2.g. Men rummede vigtige elementer af almen gyldighed og fortæller rigtig meget om, hvad Roskilde Katedralskole også kan. Derfor fremhæver jeg her de tre opfordringer fra Miklos:

1. Giv noget til skolen – når I får en idé, så før den ud i livet
2. Bak hinanden op - og vis det!
3. Vis tillid til hinanden. Viser man tillid, får man tillid igen

Som en slags konklusion sagde Miklos på godt dansk: *"Så er man en fuckin' nice person"*.

Jeg ville nok bare kalde det *"at være et gennemført ordentligt menneske"*.

Målet med almindelse er at blive et godt menneske, der fungerer i et demokratisk samfund og behandler andre med respekt og med ordentlighed.

Så enkelt kan det siges, og det er måske det vigtigste at tage med herfra!

Dannelsen på RKS går såvel gennem undervisningen som gennem de sociale aktiviteter på skolen. For gymnasiet handler som sagt også om dannelse via sociale aktiviteter, og det er vi, sagt i al ubeskedenhed, rigtig gode til på RKS.

Og det er rigtigt, som Miklos også sagde på Morgensamlingen, at vi giver eleverne nøglerne til skolen i tillid til, at de kan behandle den ordentligt. Og eleverne giver os tillid tilbage ved netop at behandle skolen ordentligt, også når de er her helt alene, fx på musical øveweekend.

Vi giver jer tillid, og I giver den tilbage til os.

Vi skal samtidig huske, at grundlaget for det er, at jeres forældre har videregivet rigtig gode værdier til jer, som skolen så kan bygge videre på. Det glemmer vi af og til, og for det skylder vi en kæmpestor tak til alle jeres forældre.

Og til jer forældre vil jeg sige, at forpligtelsen til at give de unge gode værdier stopper ikke, fordi de nu forlader gymnasiet. Vær nu klar til at støtte de unge - også i morgen, når de er bekymrede, ikke føler de slår til og ikke lever op til idealerne.

Hjælp dem med at møde den modgang, der kommer til os alle. Hjælp dem med at håndtere nederlag. Og lær dem at udvikle modstandskraft.

Den 9. juni kunne man i Berlingske Tidende læse om en ny undersøgelse, der viser, at 28% af de unge har været sygemeldt fra deres studie eller har været til lægen pga. stress. Og 3 ud af 4 unge føler sig kun gode nok, når de har succes på alle områder i livet, så som skole, job, fritidsaktiviteter og med hensyn til deres udseende.

Det er alt for store krav at stille til sig selv. Og også derfor har de unge fortsat brug for vores støtte og opbakning.

Og vi skal som uddannelsessystem være parate til at kigge indad. Det er nemlig alles problem. Ikke bare de unges.

At være ung er komplekst

For det er vanskeligt som ung "at spille på livets instrument". Jeg synes, at udtrykket er et godt billede på de udfordringer, I unge står overfor.

I unge har mange muligheder. Det er positivt. Men de mange muligheder gør også livet mere krævende og udfordrende.

Og på den ene side giver de sociale medier jer bedre mulighed for social kontakt, men på den anden side kan de også føre til en følelse af ensomhed og utilstrækkelighed. "Likes" er fedt, men ikke så fedt, når man ikke får dem.

På den ene side giver den større mangfoldighed omkring seksuel orientering mere frihed - men giver på den anden side også nogle unge større usikkerhed om, hvem de egentlig er.

I det hele taget gør den større frihed livet meget mere komplekst.

At være ung er komplekst. Derfor har I brug for faste holdepunkter og rollemodeller, der viser vejen – også efter gymnasiet.

Mange af jer vil måske opleve en tomhedsfølelse, når I om et øjeblik ikke længere er elever på RKS. For "hvad er jeg så"?

Og I har stadig meget mere at lære om livet og jer selv. Det handler om at finde sin egen identitet. Og at være sig selv. Det er ikke andre mennesker, der skal definere, hvem I er.

Jeg troede i mange år, at jeg som rektor skulle leve op til alle de forgængere, jeg har i mit job som rektor på Roskilde Katedralskole. Og jeg har godt nok mange at skulle leve op til, på en skole med 1000 år på bagen og ikke færre end 40 rektorer alene de seneste 500 år.

Indtil jeg fandt ud af, at det er godt nok at være Claus Niller ude fra Ringparken, hvor jeg er vokset op.

I dag har jeg lært nok til at vide, at andre sikkert ville have gjort det anderledes, men ikke nødvendigvis bedre, og jeg er hamrende stolt af det gymnasium, vi har bygget op her.

Fremtid, uddannelse og arbejdskraft

Jeg voksede som sagt op i Ringparken i Roskilde i 50'erne og i starten af 60'erne, hvor det bare buldrede fremad.

Og hvor traditioner i samfundet var i opbrud, og hvor det stod klart, at vejen til samfundsudvikling og et bedre liv for den enkelte også gik gennem bedre og mere uddannelse til alle.

For mig blev en helt almindelig hverdag i december 1969 skelsættende for mit liv.

Jeg gik i 3. real, eller 10. klasse som det nu hedder, på Gråbrødre Skole i Roskilde og havde Henrik Christiansen som historielærer. Jeg nævner Henrik, for han blev senere en meget afholdt borgmester i Roskilde.

Henrik kom ind i klassen den december dag i 1969, kiggede rundt og sagde så: "*I dag vil jeg vide, hvad I skal efter sommerferien?*" – underforstået: hvilken uddannelse skulle vi nu i gang med?

Det havde jeg ikke rigtig tænkt på. Min far havde talt sådan lidt om shipping-man i Østasiatisk Kompagni, men det var med hvid skjorte, slips og blazer, og det var ikke rigtigt noget for en langhåret dreng fra Ringparken med stor interesse for rockmusik.

Heldigvis startede Henrik i den modsatte side af klassen, så jeg havde tid til at tænke mig om, inden han nåede til mig. Da det skete, sagde jeg, at jeg havde overvejet det der nye to-årige HF. Det var nemlig forudsætningen for at kunne blive lærer, ligesom min fætter var.

Så kiggede Henrik på mig og sagde: "*Så kan du lige så godt gå tre år i gymnasiet sammen med Peter, Svend-Erik og Jørgen!*"

Og så var det bestemt. For hjemme i Ringparken var der stor respekt for klasselærer Henrik Christiansen, og hvis han sagde, at jeg skulle i gymnasiet, så blev det sådan.

Og det blev således en helt skelsættende begivenhed i mit liv, og jeg står i evig gæld til Henrik - og det danske velfærdssamfund i øvrigt for at give mig muligheden.

Og det er også grunden til, at jeg nu i 23 år hver morgen har taget cyklen ud på Katedralskolen for at sikre, at så mange unge som overhovedet muligt og fra alle samfundslag får de bedste betingelser for at få de samme muligheder, som jeg i sin tid fik.

Det er ikke uddannelsessnobberi. Det er almindelig sund fornuft.

Vi kommer til at mangle mange former for arbejdskraft i Danmark, og vi skal selvfølgelig forsøge at dække hele paletten, men først og fremmest skal vi sikre, at alle unge får så meget uddannelse som overhovedet muligt.

Og til dem, der tvivler på værdien af uddannelse, vil jeg stiltørdigt spørge:

Hvordan var det gået med vores håndtering af coronapandemien, hvis vi ikke havde haft så mange dygtige danskere, også rigtig mange højtuddannede?

Hvordan var håndteringen af pandemien mon gået, hvis vi ikke havde haft dygtige læger, sygeplejersker og SOSU-assistenten? Dygtige forskere, virologer, laboratorieteknikere, biokemikere, samfundsøkonomer, planlæggere, praktikere, håndværkere osv. Alle slags uddannelser!

Og vi havde næppe oplevet den store omstillingsparathed, der netop følger af en særdeles veluddannet og oplyst befolkning.

Hvordan vil det fremadrettet gå med nedbringelsen af CO₂, hvis vi ikke har mange dygtige naturvidenskabsfolk, ingeniører, samfundsøkonomer og IT-specialister? Der skal i de kommende år findes løsninger på meget komplicerede udfordringer. Vi har i det hele taget brug for rigtig mange veluddannede til at løse de udfordringer.

Og jeg kunne blive ved.

Jeg vil gentage: Uddannelse er ikke snobberi. Det er sund fornuft.

Regeringer rundt om i Europa har i mange år forsøgt at styre de unges uddannelsesvalg. Det er ikke lykkedes noget sted, og det kommer det heller ikke til i Danmark.

Uanset hvad politikerne forsøger at blide jer ind, så bliver der i fremtiden en kæmpe efterspørgsel efter højtuddannet arbejdskraft.

For det er gennem uddannelse, at fremtidens udfordringer skal løses.

I finder ud af det på et tidspunkt, og det er godt nok.

Selvølgelig skal vi hele livet stræbe efter at blive dygtigere og bedre. Selvfølgelig skal vi det. Hvad er det for et samfund, der kunne ønske sig det modsatte?

Men brug nu den tid, der skal til, for at finde ud af, hvad det er I vil. Vælger du "forkert" så hav modet til at vælge om og finde ud af, hvad der er det rigtige for dig. Lad vær med at lade jer stresse. I finder ud af det på et tidspunkt, og det er godt nok.

Jeg holder meget af Peter Plys, når han siger: "*Jeg ved ikke helt, hvor vi er, eller hvor vi skal hen, men vi skyder da en god fart*".

Selvfølgelig er det ikke nok i sig selv at kunne holde en god fart. Og selvfølgelig skal man hen ad vejen finde ud af, hvor det er, man vil hen. Men det forunderlige er, at bevægelsen i sig selv medvirker til at finde retningen. For livet er ikke lineært. Livet er fuld af omveje og kringelkroge, og der er ikke forkerte veje.

Uanset hvor tilværelsen bringer jer hen, så er RKS her stadig, som det OS, I nu forlader, og som det OS, der medvirkede til at gøre jer til dem, I er blevet til her tre år efter, I startede på RKS.

I startede som store børn den første skoledag i august 2019 og sidder her nu som unge voksne med en veloverstået studentereksamen.

Og I er blevet både MIG og OS. I er blevet ME og WE.

ME WE-kunstværket bag mig kan igen i år ses på Roskilde Festival og symboliserer det fællesskab, Roskilde Festival er bygget på.

Og jeg vil tilføje: Det fællesskab Roskilde Katedralskole bygger på.

For det er med stolthed, at jeg kan konstatere, at det netop var to elever, Mogens og Jesper, fra Roskilde Katedralskole, der i 1971 skabte den første festival i Roskilde.

Jeg ved, at for en del af jer fortsætter festen på Roskilde Festival. Men uanset om festen nu fortsætter der, andre steder i Danmark eller ude i den store verden, så pas nu rigtig godt på jer selv.

Og husk, Roskilde Katedralskole er her også i morgen, så kom endelig tilbage til skolen og fortæl os, hvordan det går jer frem i livet.

Meld jer ind i elevforeningen, og hold fast i de relationer, I har skabt, mens I gik her.

Jeg ønsker jer alle et fantastisk liv.

Hjertelig tillykke med jeres eksamen.